

رحمت‌اله صادقیان

برگزاری مناقصه برای خدمات حسابرسی نفی شفافیت است

یکی از چالش‌های حسابرسی حرفه‌ای در سال‌های اخیر، انعقاد قرارداد ارائه‌ی خدمات حرفه‌ای در برخی سازمان‌ها از طریق برگزاری مناقصه بوده است. متأسفانه این روش در بسیاری از سازمان‌های دولتی و سازمان‌های عمومی غیردولتی، از جمله شهرداری‌ها، مرسوم بوده است.

از این رو، شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران رفع این معضل را در دستور کار خود قرار داده بود. استدلال شورای عالی در این زمینه کاملاً مشخص و مستدل است. از سویی این استدلال مبتنی بر نیازهای امروز اقتصاد ایران برای ارتقای شفافیت مالی است و از سوی دیگر به قوانین و مقررات جاری در خصوص برگزاری مناقصات اتکا دارد.

قبل از هر چیز، انعقاد قرارداد خدمات حسابرسی براساس کم‌ترین بهای پیشنهادی در عمل با کاهش کیفیت خدمات به کاهش شفافیت مالی می‌انجامد. روشن است که کاهش حق‌الزحمه‌ی حسابرسی صرفاً از دو طریق امکان‌پذیر است: تنها با عدول از نرخ‌های مصوب و یا کاهش ساعات کار می‌توان حق‌الزحمه‌ی پایین‌تری برای ارائه‌ی خدمات حسابرسی ارائه داد. هر دو نیز در عمل به کاهش کیفیت حسابرسی منجر می‌شود. عدول از نرخ‌های مصوب زمینه‌ساز استفاده از کارشناسانی فاقد صلاحیت کافی یا غیرزبده در کار است و کاهش ساعات کار نیز افول کیفی حسابرسی را در پی دارد.

به همین دلیل شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران مگر در شرایط کاملاً استثنایی مانند شرایطی که شاهد کاهش یا توقف فعالیت عادی واحد مورد گزارش باشیم، مؤسسات حسابرسی را از کاهش حق‌الزحمه‌ی حسابرسی نسبت به سال مالی قبل منع کرده است.

علاوه بر استدلال اقتصادی در ردّ انتخاب حسابرس بر مبنای مناقصه، از لحاظ حقوقی نیز این استفاده مردود و خلاف مقررات است. مقررات مربوط به نرخ‌های حسابرسی و سربار مرتبط با آن براساس آیین‌نامه‌ی روش تعیین حق‌الزحمه‌ی پایه‌ی خدمات حسابرسی تعیین می‌شود و ضوابط مربوط به تخصیص ساعات کار رده‌های حسابرسی نیز طبق آیین‌نامه‌ی سقف مجاز ارائه‌ی خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابرسی است. می‌دانیم که هر دو این آیین‌نامه‌ها مصوب وزیر امور اقتصادی و دارایی است. از این رو حق‌الزحمه‌ی حسابرسی مشمول بند (ج) ماده‌ی (۲۹) قانون برگزاری مناقصات است و از این رو انتخاب حسابرس بر مبنای کم‌ترین قیمت برخلاف قانون برگزاری مناقصات است.

براساس بند (ج) ماده ۲۹ قانون برگزاری مناقصات در موارد خرید اموال منقول و غیرمنقول کالا و خدمات یا قیمت تعیین‌شده یا کمتر یا حقوقی که نرخ‌های آن‌ها از طرف مراجع قانونی ذی‌صلاح تعیین شده باشد، الزام به برگزاری مناقصه نیست و دستگاه‌های اجرایی می‌توانند بدون انجام تشریفات مناقصه، معامله موردنظر را انجام دهند.

با این حال، دستگاه‌هایی که برای انتخاب حسابرس به مناقصه متوسل می‌شوند نیز باید در این زمینه توجیه باشند. از این رو، در ماه‌های اخیر ستاد مشاوره‌ی فنی و حقوقی دیوان محاسبات کشور، در پی استعلام هیأت مدیره‌ی جامعه، ضمن تأیید استدلال ارائه‌شده در یادداشت حاضر به صراحت اعلام کرد «از آن‌جا که ارائه‌ی خدمات حسابرسی از مصادیق بند (ج) ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات تلقی می‌شود، انتخاب حسابرس براساس مناقصه الزام قانونی ندارد.» مصوبه‌ی اخیر شورای عالی جامعه در خصوص راهکارهای حفظ و بهبود کیفیت حسابرسی نیز تأکیدی بر همین امر است. ■